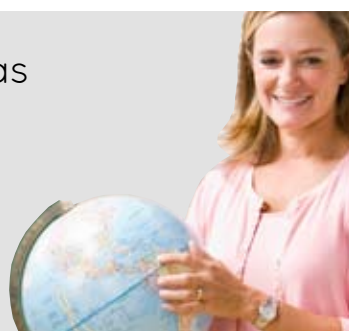

Mille eest sotsid
seisavad?
Loe lk 4-5

Valitsuse vildakas
koolireform
Loe lk 3

*Tule
meiega!
Täna Türi ja
Tallinn, homme
Toompea!*

Sotsiaaldemokraat

www.sotsdem.ee • september 2013

Tule meiega! Täna Türi ja Tallinn, homme Toompea.

Paljud kohalikud mured on tegelikult kinni riigi hangunud poliitikas. Sotsiaaldemokraatidel on plaan, mis lubab areneda nii pealinnal kui väikevallas. Selle plaani elluviimiseks vajame sinu toetust - nii kodukohas, kui Toompeal! Ainult üks küsimus on antud vastamiseks sotside esinumbritele üle Eesti. Tulevaste linnapeade ja vallavanemate mõtted jätkuvad lk 7.

Andres Anvelt
Tallinn

Kuidas saada jagu lasteaiajärjekordadest?

Vajadus lasteaiakohtade järele lähiaastatel väheneb ja alg- ning põhikoolikohtade järele suureneb. Üheks paindlikuks võimaluseks on aktiivselt ära kasutada olemasolevaid ja hetkel konserveeritud koolimaju, millete ümberehitamine ja kohandamine asumite ning linnaosade vajaduste tarbeks on tunduvalt kiirem ja odavam, kui uute objektide ehitamine. Samuti peab tegema tõhusat koostööd erasektoriga, kõrgkoolidega, suuremate arenduste ja ka tehnoparkidega, kuhu võiks koostöös rajada lastehoidusid. Kõik selleks, et lapsevanematel oleks hea ja mugav tööl käia ja lastel ennast arendada. Võimalusi on erinevaid ja lähenemine neile peab olema senisest innovaatilisem.

Heljo Pikhof
Tartu

Too välja üks pakiline lahendamist vajav probleem Tartus?

Pakulist lahendamist vajavad mitmed Tartu bussiliikluse ja sõidugraafikutega seotud probleemid. Tartus, noorsoo linnas, tahame eelisarendada kergliiklust. Et jalgsi ja jalgrattaga koolis ja tööl käia oleks mugav ja turvaline, selleks on vaja kõnni- ja jalgrattateid juurde luua ja olemasolevaid korda teha. Senisest hoopis enam tuleb panna turvalistesse jalgrattaparklatesse ja käima lükata linnaosade vaheline rattalaenus, mille hind oleks taskukohane tudengilegi.

Piret Hallik-Sass
Pärnu

Millised on Pärnu suurimad murekohad?

Suurima probleemina näeme linnaelanike arvu vähenemist ning suundumist tööle väljapoole Pärnut. Soovime pered uuesti kokku tuua ning arendada Pärnut nii, et siia tekivad uued töökohad ning vähenevad siin elamise kulud. Viime läbi munitsipaalriipindade auditi ja arendame ettevõtlust munitsipaalriipindade väljarentimise abil. Seome omandatava hariduse järgneva töökohaga. Suurendame Pärnus õppivate ja õpetavate inimeste hulka, sest õpitöö tsükkel septembrist maini langeb turismi madalajale ja kasutab juba loodud infrastruktuuri. Loomes munitsipaaluruumide arendamise abil sobiva hinnaklassiga eluruumide turu.

Hannes Hanso
Kuressaare

Mida saab kohalik omavalitsus teha, et Kuressaares aastaringset tööd oleks?

Liigne kallutatatus suvepoole on saarel tõsine probleem. Paljud ettevõtted saavad ukseid lahti hoida ainult suvel, sest muul ajal on kliente vähe. Suvi on meil aga kahjuks liiga lühike! Plaanime sügis-talve perioodil hakata korraldama kultuuri- ja spordiüritusi, et Kuressaare oleks pildil ja külalistel oleks põhjust saarele tulla. Kõik teavad, et siin on tarvis fantaasiat ja häid ideid ning ohtralt entusiasmi. Seda kõike pakume!

Jevgeni Ossinovski
Narva

Kuidas plaanid Narva linnavalitsemise läbipaistvaks muuta?

Narva linna stagneerumise taga on suurel määral juhitakse. Praegu näeme enda kliki huvide eest seisvaid poliitikuid, mitte linnakodanike heaks töötavat linnavõimu. See peab muutuma. Pean enda esimeseks ülesandeks linnapeana vabastada linn erakondlikust ikkest, valides inimesi avalikku teenistusse lähemalt nende professionaalsusest. Viies sisse avaliku linnavalitsuse ja selle allsüsteemide ostude süsteemi, kus iga kodanik näeb, kellelt ja mis hinnaga linn teenust ostab. Luues kaasava eelarvestamise põhimõtte, et iga kodanik saaks öelda sõna sekka maksuraha kasutamisele.

Kairit Pihlak
Rakvere

Kuidas elavad sotsiaaldemokraadid Rakveres?

Kuna oleme varem mitmeid aastaid olnud linnajuhtimise juures, siis oskame opositsioonis olles kriitiliselt suhtuda asjadesse, mida saab paremini teha. Näiteks on tänaseks lõpule jõudmas vee- ja kanalisatsiooni trasside ehitus, samas on inimesed hädas trassiga liitumiseks vajalike teadmiste ja vahendite hankimisega. Linlastele tuleb vastu tulla ja abiks olla. Samuti peab linnavalitsus rohkem pingutama, et koostootmisjaamade rajamise soodustamise hoida kütte hind tarbijatele võimalikult madalal. Meie eesmärk on olemasolev potentsiaal parimal viisil toimima panna, et linnakodanikud tunneksid, et nendest hoolitakse. Koostöö, ausus ja läbipaistvus on põhimõtted, millest me ei tagane.

Kalev Härk
Valga

Mis on Valgas kavas tulevikus teha koos Valkaga?

Valgal ja Valkal on üheskoos potentsiaali olla Liivimaa südameks. 2014. aastal kevadel, peale mahukate vee- ja kanalisatsioonitööde lõppu, saame välja ehitada ühise kaasaegse linnatuumiku. Pakume töö- ja kauplemisvõimalusi nii põhja- kui lõunasuunal. Ettevõtluse arendamisel ja töökohtade tekkimisel on siin ainulaadne võimalus kasutada Eesti ja Läti parimaid lahendusi ja ressursse. Valga haigla ja Valgamaa kutseõppekeskuse edasiseks arenguks on väga oluline säilitada lätlaste huvi nende kasutamiseks. Meie ühine piirveekogu Valka pool korrestatakse. Kaksiklinnad saavad taas omavahel ühendatud säästliku linnatranspordiga ja kiirete rongiühendustega Riiga ja Tallinna. Toetame veelgi enam siin tegutsevaid kultuuri- ja spordiinimesi, et meie linnade elanikud ja sõbrad veedaksid oma vaba aega reipalt ja tervislikult.

Sven Mikser
SDE esimees

Tule meiega! Täna Türi ja Tallinn, homme Toompea!

14. augustil esitlesid sotsiaaldemokraadid oma oktoobrikuiste kohalike valimiste loosungit. Pärast pingelisi arutelusid sai selleks üleskutse “Tule meiega! Täna Türi ja Tallinn, homme Toompea!”

Esitus toimus sümboolses paigas - Lühikese Jala väravatorni juures, kus omal ajal toimusid iga-aastased kohtumised Eesti peaministri ja Tallinna linnapea vahel. Täna, nagu teame, on see kena traditsioon katkenud. See fakt on ilmekas näide Eesti riigi ja tema pealinna rumalast ja mõttetust vastasseisust, millest kaotavad mõlemad.

Veelgi enam kaotavad riigi ja Tallinna vägikaikaveost aga Eesti väiksemad omavalitsused, sest Tallinnale “ära tegemise” tuhinas leiab riigivõim üha vähem aega ja tahtmist otsida lahendust lahendamata regionaalprobleemidele: paljude maapiirkondade tühjenemisele, vaesumisele, ääremaastumisele. Tallinna võimurid aga ehitavad oma väikest, ülejäänud Eestile vastanduvat linnriiki, meelitades küünisel moel oma registrisse väiksemate linnade ja valdade maksumaksjaid.

Sotside seekordne valimisloosung “Tule meiega!” on meie üleskutse Eesti inimestele asumaks koos meiega võitluse hoolivama ja elamisväärsema Eesti eest. See on meie üleskutse anda kõikjal, kus võimalik, hää sotsiaaldemokraatidele.

Me ei kutsu valijat andma meile mandaati selleks, et me järgmised neli aastat võiksime valitseda tema üle ja tema eest. Üleskutse “Tule meiega!” kannab endas ka kutset olla aktiivne kaasalööja, kaasamõtleva ja kaasotsustaja. See on kutse igatühele kaadusa senisest aktiivsemalt meid kõiki puudutavate otsuste läbi arutamise ja langetamise protsessi. See on ka üleskutse olla nõudlik enda poolt valitud avaliku võimu suhtes.

Me teame, et muutus algab kodukohast ja tahame, et kõikjal Eestis oleks võimalik elada, leida endale rakendust ning pakkuda oma lastele võimalusi õppimiseks ja arenguks. Seetõttu kutsumegi inimesi üle Eesti endaga kaasa.

Tunnuslause teine pool - “Täna Türi ja Tallinn, homme Toompea!” - kõneleb sellest, et SDE nimekirja toetamine omavalitsusvalimistel on samm selle poole, et kogu Eestis pääseks võidule hoolivam, inimlikum, sotsiaaldemokraatlikum poliitika. Me ütleme valijale selgelt ja julgelt, et sotsiaaldemokraatide edu Tallinnas, Tartus, Türil, Värskas, Viljandis ja Võrus on oluline nende linnade ja valdade eduks ja arenguks ning see toob lähemale ka päeva, mil sotsiaaldemokraatlikud mõtted ja lahendused pääsevad võidule Toompeal.

Rõhutan siinkohal, et loosung “Tule meiega!” on linnades ja valdades vastavalt vajadusele kasutatav ka omaette tunnuslause või siis koos teiste kohaliku elu puudutavate üleskutsetega näiteks “Tule meiega! Teeme Kükametsa külamaja kordal!”.

Meie tunnuslause venekeelne versioon “Nam po puti!” oli mõne kuu eest kasutusel erakonda tutvustavas venekeelses plakati- ja telekampanias ning kannab endas ka sõnumit sellest, et meie vene emakeelega kaasmaalastel on meiega ühine tee ja ühine asi ajada.

Usun, et nagu alati, nii tekitab ka meie seekordne valimisloosung igatühe mõtteid ja emotsioone. Olen kindel, et kirgi tekitab valimisloosung on parem kui “ohutu” slogan, mis kuulaja-vaataja ükskõikseks jätab. Olgem siis kirglikud ja motiveeritud kogu valimiskampania vältel ja tehkem oma parim tulemus Värskast Tallinnani ja Narvast Kuressaareni!

Sotsiaaldemokraat: Tiraaz: 7000 / Väljaandja: Sotsiaaldemokraatlik Erakond / Address: Ahtri 10A, Tallinn 10151Telefon: 611 6040 / Tellimine, kaastööd ja lisainfo: ajaleht@sotsdem.ee

Kodanike ühiskond kui vastupanuliikumine

Barbi Pilvre
Pirita Halduskogu esimees

Asumiseltsid on viimastel aastatel Tallinna mõnes linnaosas kasvanud jõuks, millega peavad arvestama nii linnavõim kui ka opositsioonile olevad poliitilised parteid. Pirita, Nõmme, keskinna erinevate asumite ja Põhja-Tallinna asumiseltsid koondavad endas aktiivsemaid kodanikke, kes on sageli linnaeluga seotud erialade eksperdid või muidu tundliku ühiskondliku närviga tegelased.

Nad on valmis oma teadmisi linnakorraldusest, liiklusest, arhitektuurist või ka valitsemiskultuurist jagama selleks, et paremaks muuta oma kodukoha elu. Nad on kohalikul tasandil sageli poliitilisse opositsiooni või vastupanuliikumise rollis, hoiaavad silma peal linnaelu korraldusel, mida ametnikud sooviksid teostada vaikelt ja eksponentsiaalselt vaid päikesepoolelt.

Kodanikuliikumiste piiranguks on see, et enamikule on see tegevus vabast ajast toimuv tasuta tegevus. Isegi kui asumiseltsid saavad projektipõhist toetust, piirab aktiivsete kodanike kaasalöömist asumi elukorraldamises aeg. See takistab ka kaasalöömist linna poolt pakutud võimalustes oma hää nõ ametliku agenda raames kuuldavaks teha.

Tallinnas „kaasatud olemine“ sisaldab ka riske
Palgalised munitsipaalametnikud võivad kodanikuliikumisi küüniselalt kuritarvitada.

Õlifond tõstaks valmisolekut merereostusega võitlemiseks

Sotsiaaldemokraadid valmistavad ette seaduseelnõu, mille eesmärk on tõsta otsustavalt Eesti valmisolekut ulatusliku merereostusega võitlemisel.

Juulis Toompeal peetud ümarlaval käsitlesid poliitikutid koos viie ühenduse ja keskkonnaministeeriumi ning majandusministeeriumi esindajatega reostustõrjefondi loomist ja sellega seotud probleeme.

Keskonnaministri vastusest küsimusele, milline on Eesti võimekus tõrjuda õnnetuse korral merel tekkinud reostust ja milline on hetkeolukord ennetustegevusel, tuleb välja, et koostatud on küll erinevaid analüüse, strateegiaid ja plaane, kuid tegelik valmisolek reaalses häda korral siiski puudub.

“Eesti riik pole paraku valmis Lääne-merel toimuvaks naftaõnnetuseks. Suuremate katastroofide ärahoidmiseks on hädavajalik parandada riiklikku ennetustegevust, nõrka tõrjevõimekust ja investeerida tehnikasse, millega mõistagi kaasnevad kulud. Lahendusena näeme õlifondi või reostustõrjefondi asutamist,” selgitas Riigikogu keskkonnaministri aseesimees Karel Rüttil.

Loodava fondi puhul kehtib Rüttili sõnul printsip, et saastaja maksab. “Iga Eestit läbiva naftatonnini pealt hakkaks fondi laekuma raha, mida saab kasuta-

da, lastes neil ära teha töö, mida peaksid tegema ise või võttes kaasamise sildi all ilma rahata kasutusse nende inimeste eksperttsi. Hiljem, valimiseelses poliitvõitluses, saab aga kodanike algatusest sündinud edulugusid näidata kui oma töö vilju.

Tallinna linn korraldas sel kevadel hoogtöö korras mitmeid kaasamisüritusi, et kodanikuliikumised oma mütsi alla saada ning kodanikuliikumiste protsess suunata võimuloleva Keskerakonna poliitilisse jõesängi. Nagu oli ette arvata, see ei õnnestunud, poliitilise manipuleerimise protsess oli läbinähtav.

Asumiseltside nõrkused on kompromissitus

Võimu poolt ärakasutamist takistab see, et Tallinna asumiseltsid on kriitilisel positsioonil mistahes võimu suhtes. See on linnaelu demokraatliku korralduse osas ülimalt tervitatav nähtus. Samas, koostöövõimetus ja kompromissitus võib olla asumiseltside suurim nõrkus. Ei saa ju öelda, et kõik, mis Tallinnas tehakse, on oma olemuselt halb. Edukas lahendus nõuab enamasti kompromisse ja kõikide huvide arvestamist. Kodanikuliikumised, erinevalt võimulolijatest, ei pea arvestama näiteks arendajate ja ettevõtjate huvidega. Siin ongi suurim konfliktlihtlikult allikas.

Keskerakonna suunalt on asumiseltside suhtes kõlanud süüdistusi, et need tegutsevad üksikute häälekate kodanike huvides, kes on endale võtnud voli rääkida kogu asumi nimel. Samas teame, et valimistehnoloogiate tõttu on Tallinna linnaosade halduskogudes ja volikogus isikuid, kes sisuliselt linna asjades kaasa rääkida ei suuda. See võimaldab linna-

juhtida jõuliselt ülevõtta alla, läbi viia erinevate rahastajate huve kinnisvaraarenduses ja ignoreerida, kui vaja, linlaste tahet.

Argumendiks sellise juhtimise juures on see, et enamikul inimestel on üsna ükskõik, mis toimub, kuni see ei toimu nende koduõuel. Ollakse harjunud ennast tajuma linnavõimu alamana, mitte aga maksu- maksjana ja linlasena, kellele linnaametnikud on palgatud teenust osutama.

Koostöö avaliku huvi esindajatega

Kodanikuliikumised vaidlustavad autoritaarset valitsemiskultuuri ja kahtlemata on see ebamugav, sest kabinetivaikuses on lihtsam linna asju ajada. Mäletan, et kui Tallinna ühes linnaosas pärast 2009. aasta valimisi toimunud läbirääkimistel pida- sid SDE esindajad loomulikkus, et halduskogu komisjonide töösse on kaasatud asumiseltsi esindajad, nimetas Keskerakonda kuuluv juhtpoliitik asumiseltsel üldnimetusega „kisa“, mis takistab võimu teostamist. Avalik huvi, mida kodanikuliikumised esindavad, tundus veel mõni aasta tagasi täiesti võõras mõiste.

Kodanikuliikumised asumites on koostööpartner, kellega valitsejatel on kasulik arvestada, sest nad koondavad endas ärk- samaid inimesi, kes on sageli mingi kitsama asumi arengu aspektis eksperdid. Asumiseltsid on demokraatia ilming linnaelus ja mis puutub Tallinna, siis mistahes pealinnas võimulev poliitiline jõud peaks asumiseltside inimesi kohtlema kui kompetentsi omavaid partnereid. ●

Barbi Pilvre on ka Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu nõukogu liige 2008-2013

Uudised

Sotsiaaldemokraadid vastanduvad vildakale koolireformile

Täpselt õppeaasta alguses, 1. septembril, jõustub uus põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, mille üle peeti Riigikogus hiliskevadel tuliseid lahinguid ja mille vastu protesteerisid nii omavalitsusliidud kui Eesti Haridustöötajate Liit.

Sotsiaaldemokraadid hääletasid uue kooliseaduse vastu, kuna see kujutab endast selget seadusandlikku praaki ega lahenda ühtegi Eesti hariduselu sisulist probleemi.

“Nii kehvade seadust oli koalitsioonil, eeskätt IRLil, vaja selleks, et üritada kaitsta oma haridusministri määrduma kippuvat mündriau,” ütles SDE esimees Sven Mikser vahetult enne lõpphääletust. “Ka ei vasta ta opositsiooni ega huvigruppide küsimusele, kuidas anda õpetajatele kindlustunne, et nende niigi ülemäära suur töökoormus ei kasva. Selgusetu on, kuidas kavatakse tagada klassijuhataja töö tasustamine.”

Kultuurikomisjoni liikme Jaak Alliku väitel oli selle vildaka seaduse tegelikuks põhjuseks minister Jaak Aaviksoo seisukoht, et õpetajate palgad on Eestis madalad mitte seepärast, et riik raha ei anna, vaid seetõttu, et õpetajaid ja koole on meil liiga palju ning omavalitsused kulutavad haridus- raha kuhugi mujale.

“Just nende kahe “pahega” võitlemiseks see seadus loodigi,” kirjutas Allik juunis. “Nn reform annab tõesti raha õpetajate palgatõusuks, kuna hõreneb koolivõrk, väheneb õpetajate arv ja suureneb nende poolt antavate tundide hulk ning õpilaste

FOTO: VEER.COM

Uus seadus tõstab õpetajate koormust ja õpilaste arvu klassides, samas kui koolivõrk hõreneb.

arv koolides ja klassides,” osutas ta seaduse ohtudele.

Samas üritab valitsus uue rahastamis- mudeliga vastutust endalt kõrvale lükata ning suunata pahameele omavalitsus- ja koolijuhtide peale juhuks, kui palgakasvu vähesust tajuvad pedagogid uuesti streikima peaksid hakkama.

“Mida toovad muudatused kaasa regionaalpoliitikale, haridussüsteemile tervikuna või ka konkreetsele õpilasele

Sotsiaaldemokraat

Vajaduspõhine lastetoetus tõi peredesse meelehärmi

Suvel jõustunud nn vajaduspõhiste lastetoetuste reform on läbi kukkunud, sest valdav osa majandusraskustes peredest pole uue toetusliigi nappe summasid taotlenud.

Valitsuskalitsiooni poolt algselt laiailt reklaamitud toetuse numbrid räägivad enda eest: prognoositud 30 361 pere asemel maksti juulis täiendavat toetust 2455 perekonnale ehk üheksale protsendile plaanitud leibkondadest. Augustis lisandus sellele natuke üle 500 toetusesaaja. Näiteks Tallinnas on nn vajaduspõhist toetust saanud vaid kuus ja Harjumaal kolm protsenti puudust kannatavatest peredest.

Riigikogu sotsiaalkomisjoni liige Heljo Pikhof peab selle põhjuseks nii naeru- väärselt väikesed summasid kui ka inimeste väärakust riivavat toetuse taotlemise korda.

„9,59 eurot ei kaalu üles seda, et tuleb sõita kord kvartalis vallavalitsusse ja tõestada, et su laps vajab abi. Pahatihti kulub ka bussisõidule rohkem raha. Suure propagandakära saatel alanud reform on toonud paljudesse peredesse pettumust ja meelehärmi,” ütles Pikhof.

1. juulil jõustunud seadusemuudatustest on saanud tuntavat tuge vaid kolme- ja enamalapselised pered, lisas ta.

Pool rahast bürokraatiale

Vajaduspõhise lapsetoetuse korralduskuludeks anti omavalitsustele 169 897 eurot. Ilma paberit määrimata saanuks 9,59 euroga abistada lisaks praegustele veel 3000 last.

“Lõviosa uue toetuse saajatest on ühtlasi ka toimetulekutoetuse saaja. Seega lihtsam, loogilisem ja ka odavam olnukski jätta toimetulekuabi arvestamisel lastetoetused pere sissetulekust välja,” selgitas Pikhof.

“Riik peab omalt poolt tegema kõik selleks, et ennetada lastega perede vaesusesse sattumist. Täna parempoolsete loogika, mis omavahel seob perede vaesumise ja alles seejärel pisikes lisatoetuse saamise võimaluse, juhib meid kuristiku suunas, kust tagasiteed pole,” lisas Riigikogu liige Urve Palo.

Pikhofi sõnul on võimuerakondadelt viimane aeg mõista, et lastega peresid tuleb aidata nii, et sellel on laste heaolule ka tegelik mõju.

Lastetoetuse kolmekordistamise eelnõu ootel

Laste abistamise peamised hoovad on mujal maailmas edukalt läbi proovitud: universaalsed ja tuntavad rahatoetused ning mitmesugused peredele suunatud teenused. Meiegi sotsiaalministeeriumi välja töötatud laste ja perede arengukavas aastateks 2012–2020 on rõhustatud meetmeid kirjas. Mida aga ei ole, on raha nende elurakendamiseks.

Riigikogus ootab oma järke sotsiaaldemokraatide seaduseelnõu, mis näeb ette kümme aastat muutumatuna püsivad lastetoetuse kolmekordistamise. See samm vähendaks ka tegelikkuses vaesuses ela-

Indrek Saar
SDE peasekretär

Eesti eest! Muutus algab kodukohast

On üks kulunud, aga alati päevakohane ütlus: suur algab väikesest. Ja seda on eriti paslik meeles pidada seekord, eelseisvaid kohalikke valimisi silmas pidades.

Mitte ainult selle pärast, et üks kirglikumaid kohalike omavalitsuste õiguste ja hakkamasaamise eest võitlejaid on sotsiaaldemokraadist Riigikogu liige ja endine Lääne maavanem Neeme Suur – igas mõttes suur inimene, ja ei ole põhjust kahelda, et temagi oli kord väike.)

Vaid ka sellepärast, et kõik muutused kohalikul tasandil saavad alguse esmapilgul väikestest asjadest. Aga need panevad loomuldasa aluse ka laiematele muutustele riigi tasandil, mis on omakorda hädavajalikud selleks, et igas Eestimaa paigas oleks võimalik elada, areneda, ette võtta, leiba teenida. Et otsuseid saaks teha võimalikult kodu lähedal ja neid viidak ellu mõistliku kuluga, targalt ja siidamega.

Loomulikult on palju kohalikke asju, mida saab otsustada senisest enam inimest väärtustades, ja see on eelkõige nende valimiste fookus.

Loodan, et ka sinu kodukohas on tugev SDE nimekirja või siis kandideerivad tuld sotsiaaldemokraadid kohalikus valimisnimekirjas. Kui soovid inimlikumat elukeskkonda, siis hääle-

Suur algab väikesest.
nenda kindlasti nende poolt. Aga tasub muuhulgas

meeles pidada sedagi, et mitmed küsimused, millest sõltub kohaliku omavalituse korraldus ja toimetulek, on juba pikki aastaid riigi tasandil otsustamata või siis halvasti teatud.

Täna, sest juba mäletamatutest aegadest riigis võimal olevat peaministri partei regionaalpoliitikat iseloomustavad paraku mõisted stagnatsioon ja vahendite ning otsustusõiguse vähendamise.

Kui me tahame, et Eesti tervikuna taas vabalt arenema saaks hakata, on riigi tasandil vaja suurt muutust. Ja see sõltub muuhulgas ka sellesugisestest kohalikest valimistest.

Kui sinu volikogus on südikad, hoolivad ja targad sotsiaaldemokraadid, siis seisavad nad sinu kogukonna eest igal tasandil, aitavad läbi viia ja nõuavad muutust ka riigi suhtumises kohalikesse probleemidesse.

Ja niimoodi saab hiljemalt 2015. aasta Riigikogu valimiste järel Eesti endale valitsuse, kes võtab ette põhjaliku muutuse Eesti elukorralduses, annab igale Eestimaa kandle võimaluse tunda end võrdväärsena, taas senisest oluliselt enam otsustada kohtadel kohalike asju, mis järjest enam ministeeriumitesse ja parteikontoritesse kokku tiritud, ja laseb ka Tallinnal olla väarikas pealinn, mille üle iga Eesti elanik võib uhkust tunda.

See, et sa kandideerid või lähed valima, ei ole keeruline, aga see on suur asi. Aitäh sulle, et hoolid sel moel inimestest ja oma kodukohast!

Tule meiega! Täna Türi ja Tallinn, homme Toompea.

Sotsiaaldemokraat

FOTO: ERAKOGU

Kolme-ja enamalapselised pered on seadusemuudatusest siiski tuge saanud.

Sotsiaaldemokraatide platvorm 2013. aasta kohalike omavalitsuste volikogude valimistel

Sotsiaaldemokraatide eesmärgiks on Eesti, kus iga inimene ja iga pere tunneb end väärtustatuna. Inimesest hooliv riik ja sidus ning kehtlik ühiskond algavad tugevast, oma kogukonda parimal viisil teenivast omavalitsusest.

Praegu on Eesti suurim probleem väljaränne, rahvastiku vähenemine ja vananemine. Samas on suurenemas nii sotsiaalsed kui regionaalsed erinevused, mis takistavad ühiskonna tasakaalustatud arengut. Neid murettekitavaid trende võimendab valitsuserakondade veendumus, et turg korraldab kõike, et avalik võim ei peagi tööturgu ning regionaal- ja majandusarengut suunama, ja et kõigepealt

tuleb rikkaks saada, alles siis on võimalik olla hooliv, terve ja tark.

Kohalikel omavalitsustel – linnadel ja valdadel on ees seis-mas mitmed rasked ülesanded. Hõredalt asustatud ning suurematest linnadest kaugel asuvad piirkonnad ja omavalit-susüksused on eriti keerulises olukorras. Inimeste lahkumine halvendab omavalitsuste rahalist olukorda ja pärsib nende võimekust pakkuda kvaliteetseid teenuseid, mis omakorda sunnib inimesi liikuma suurematesse keskustesse või välis-maale. Sellest surnud ringist tuleb välja murda. Et vältida hääbumist, peame jagu saama parempoolsest käegalöömi-mentaliteedist ja senisest lihtsakoelisest mõtteviisist.

Sotsiaaldemokraatidena

... oleme veendunud, et Eesti suurim vara on meie inimesed. Eesti riik peab oma inimesi hoidma sõltumata sellest, millises Eesti piirkon-nas keegi elab, milline on kellegi emakeel või majanduslik jõukus. Eesti vajab igaühe panust – just siin, Eestis, tuleb luua parimad võimalu-sed inimese annete ja võimete arendamiseks.

... soovime, et kõikjal Eestis oleks võimalik väärikalt elada – saada head haridust ja korra-likku arstiabi ning hoolekandeteenuseid, liikuda ühistranspordiga, töötada ja edendada ette-võtlust, nautida kultuuri ning osaleda ühiskon-

naelus. See kõik eeldab loogilist ning läbimõel-dud riigi- ja halduskorraldust, kaasavat valitse-miskultuuri, omavalitsuste huve arvestavat riigi-rahandust ning tugevaid, nutikaid ja pädevaid omavalitsusi.

... suurendame omavalitsuste autonoomiat ja rolli riigis. Tugevad omavalitsused on hooliva ja toimeka riigi alusmüür. Riigijuhid peavad tun-nustama omavalitsusi võrdväärse partnerina poliitiliste valikute tegemisel kõiges, mis puu-dub igapäevast heaolu ja elukvaliteeti. Riik peab tagama omavalitsusele eelarveautono-mia ja kandma hoolt selle eest, et kõik omava-

litsustele pandud kohustused oleksid piisavalt rahaliste vahenditega kaetud. Haldusreform peab seisnema mitte uute piiride joonistami-ses, vaid avaliku võimu ülesannete selges sõ-nastamises ning nende andmises just sellele võimutasandile, kus neid saab inimeste jaoks parimal ja kvaliteetseimal moel täita.

... loome tugeva maakondliku tasandi. Lisaks valdadele ja linnadele on mitmete eluliselt vaja-like teenuste mõistlikuks korraldamiseks vaja ka tugevat maakonda. Suur hulk probleeme vajaksid ühist lahenduste otsimist ja leidmist just maakondlikul tasandil. Riigivalitsejate tege-

vus Eesti maakondade nõrgestamisel tuleb lõ-petada. Maakond peab olema tugev valdade koostööd koordineeriv ja piirkondlikke problee-me lahendav omavalitsustasand. Esimeseks sammuks sellel teel on maakondlike omavalit-susliitude tugevdamine.

Kokkuvõte

Eesti on inimesed. Riik algab igast perekon-nast, igast kogukonnast ja kohalikust omava-litsusest. Sotsiaaldemokraadid tajuvad vastu-tust iga inimese, kogukonna ja omavalitsuse ees. Kui tahame teha Eesti kestvaks ja tuge-vaks, siis peame tegema tugevamaks meie

kohalikud omavalitsused – vallad, linnad ja maakonnad.

Eesti vallad ja linnad on meie kõigi ühine kodu. Sotsiaaldemokraadid teevad lõpu vas-tandumisele ja seovad ühiskonna üheks ter-vikuks. Valdades ja linnades ei saa elu korral-dada, õhutades vastuolusid keskvalitsuse ja kohalike omavalitsuste vahel, maa ja linna va-hel, erinevate rahvuste, noorte ja vanade, ametnike ja mitteametnike, ettevõtjate ja töö-liste vahel. Meie ühist kodu saab hoida vaid ühendades, koostöös ja tasakaalu otsides, mitte eraldades. Eesti vajab sotsiaaldemo-kraatiat!

Tark ja tulevikku vaatav kogukond

Igale lapsele lasteaiakoht!

Tagame koostöös riigiga igale lapsele koha laste-aias või lastehoiuvõimaluse. Kehtestame sarna-selt kooliõpetajatega riiklikult ka lasteaiaõpetajate palgamäärad.

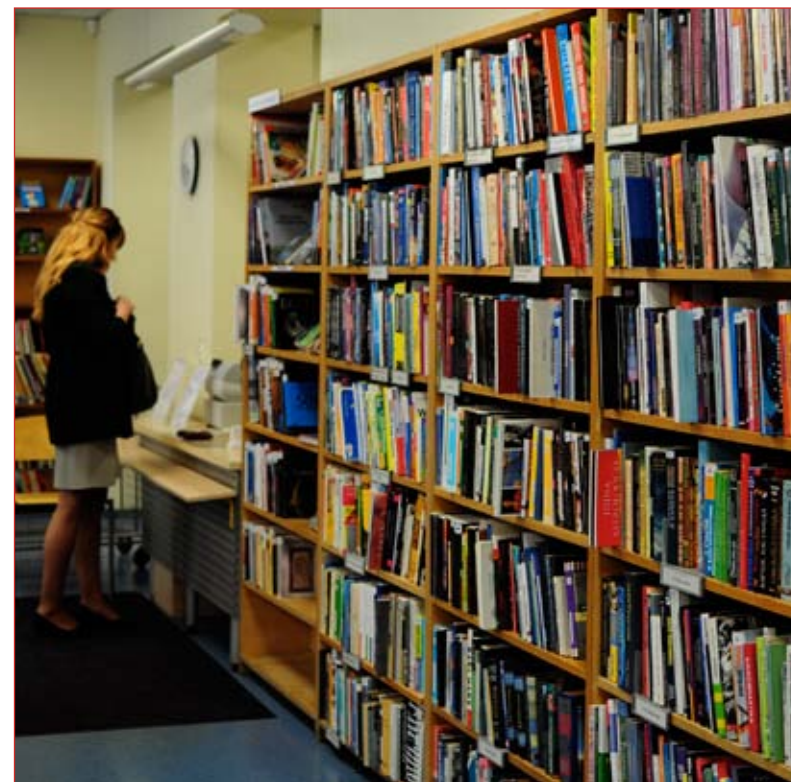

Tõstame õpetajate, sotsiaal- ja kultuuritöötajate palka

Õpetajate palk peab riigi panusel tõus-ma 120%-ni keskmisest palgast. Toeta-me kultuuritöötajate palgatõusu ja sei-same rahvaraamatukogude riikliku ra-hastamise jätkumise eest.

Tasuta koolitoit ja huviring keskkooli lõpuni

Kindlustame igale koolinoorele tervisliku ja tasuta koolilõuna gümnaasiumi lõpe-tamiseni. Hüvitame koolinoortele ühes huviringis või sporditrennis käimise.

Hooliv kogukond

Toetame eakate taastusravi ja huvitegevust

Teeme hooldekoduteenused kättesaa-davaks kõigile pensionäridele ja erivaja-dusega inimestele. Toetame eakate töö-hõivet ja huvitegevust.

Avatud valitsemine ja sidus kogukond

Kogukonna hääli kuuldavaks. Anname inimesele võimaluse rääkida kaasa omavalitsuse eel-arve koostamises. Toetame noortevolikogusid ja asumiselt-se. Lõpetame ametnike sund-parteistamise.

Muudame maakonnad uuesti tugevaks

Viime läbi tervikliku riigireformi, et inimestele oleks kõikjal Eestis ta-gatud kodulähedased ja kvaliteet-sed teenused.

Töökas ja ettevõtlik kogukond

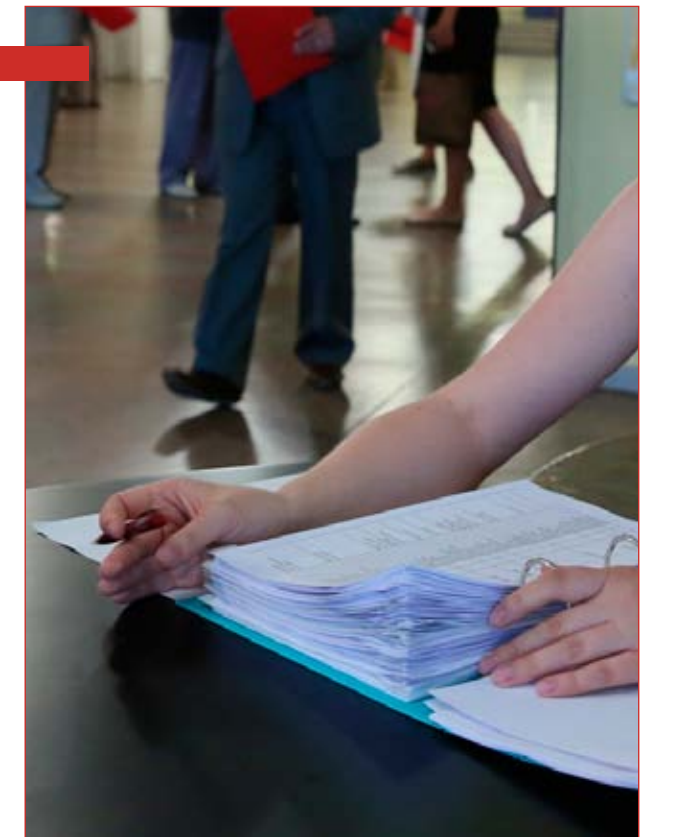
Vääristame kohalikku tööjõudu

Tutvustame noortele kodupiirkonna ettevõtteid ja töö võimalusi. Aitame kaasa kooliõpilaste su-visele tööhõivele. Toetame praktika- ja men-torprogramme. Toetame spetsialiste elamis-pinnaga kodukohta tagasipöördumisel.

Soosime kohalikku ettevõtlust

Toetame ettevõtteid vajalike töötajate leid-misel ja taristu loomisel. Arvestame ette-võtjate vajadustega kohaliku kutsseharidu-se planeerimisel. Suhtleme avatult kohalike planeeringute koostamisel.

Tule, räägi oma kodukoha teemadel kaasa Facebookis, küsi küsimusi ko-halikelt sotsiaaldemokraatidelt või vaheta mõtteid omakandi inimeste-ga. Mugav ja kiire viis rääkida kaasa just Sind puudutaval teemal. Vaata lähemalt www.sotsdem.ee Sealt leiad ka valimisplatvormi täisteksti.

Vähendame bürokraatiat

Muudame asjaajamise lihtsaks – koda-nik suhtleb vaid ühe ametnikuga, kes ajab tema eest paberid korda. Inimlik ja hooliv avalik teenus peab olema kätte-saadav igas omavalitsuses.

Roheline kogukond

Ühistransport mugavalt kättesaadavaks

Pikendame linnade ühistranspordiliinid uusasumiteni. Korraldame kohalikud bussiliinid omavalitsuste üleselt ümber nii, et nad vastaksid enam inimeste vajadustele.

Roheline mõtteviis otsuste aluseks

Puhta elukeskonna tagamiseks toetame elamute energiasäästlikuks muutmist ja taastuvate kohalike energiaallikate kasutuselevõttu. Väärtustame rohe-list ja säästlikku mõtteviisi.

Sammu võrra teistest ees – ainuke erakond meesühendusega

FOTO: ERAKOGU

Meesühenduse algatus toimus hingelt tõsise sotsiaaldemokraadi Tammsaare kuju juures.

Lauri Läänemets
SDE Meesühenduse juhatuse liige

Me kõik oleme teadlikud, et paljudes Eesti piirkondades on valitsemas nõ pruudi pöud. Naised on kodukohast lahkunud ja ülikoolilinna läinud ning ei kipu kuidagi enam tagasi. Mure on nii meestel kui naistel ja põhjuseks ei ole linnaelu või maaõhk, vaid läbi harituse ning elueesmärkide tekkinud meeste ja naiste kaugenemine teineteisest.

Sotsiaaldemokraatide mehed ei võta konkreetselt partneri leidmise küsimust oma teemaks, kuid tegutseme

selles suunas, et Eesti mees oleks terve ja haritud ja Eesti naine õnnelik.

Arutelu Eesti mehe rolli üle

Kõike seda saab öelda ka keerulisemalt, et tasakaalustada võrdõiguslikkuse käsitlust avalikkuses ja panna alus kompleksivabale diskussioonile Eesti mehe rolli üle moodsas ühiskonnas, leidsime grupi meestega hetke erakonna juunikaise üldkogu ajal ning asutasime meesühenduse.

Kui avalikkuse silmis on tõeline mees vaid paksu rahakoti ja kuldsete kätega trennisõltlane, ei maksa oodata, et ta pühendaks samaväärselt aega ka kooliskäimisele, perekonnale ja oma lastele. Enamikule meestest läheb aga teiste arvamus vägagi korda – mehed soovivad vastata nii naiste, sookaaslaste kui ka ühiskonna ootustele, leida mõistmist ja tunnustust. Kui ta

hame näha endi kõrval ja seas mehi, kes neile kõrgetele ootustele vastavad,

Mehed soovivad vastata nii naiste, sookaaslaste kui ka ühiskonna ootustele, leida mõistmist ja tunnustust.

tuleb otsustavalt muuta meestele seatud rolliootusi ja sõnastada ümber edu hindamise mõõdikud.

Toetada saavad nii mehed kui naised

Oma tegevust näeme pigem üle-Eestilise klubina, kui keerulist süsteemi piirkondade ja volikoguga. Me ei vastandu, ei nõua, vaid püüame tõstatada poliitilises debatis senisest aktiiv-

semalt probleeme, mis puudutavad meeste tervist, haridust, tööd ja pere-muresid. Me tahame, et Eesti naise kõrval oleks terve ja tark mees ning hea isa, kes saab tulevikus pensionipõlve nautida koos oma perega. Ootame oma liikmeks kõiki mehi, kes arvavad meiega samamoodi ning on ühtlasi ka erakonna liikmed. Toetajaliik-meks saavad astuda nii mehed kui naised, ja siinkohal pole erakondlik kuuluvus oluline. Andke endast märku mehed@sotsdem.ee

Sotside meesühenduse algatajad on Ivori Padar, Indrek Saar, Janar Tiiraja, Karel Rüütli, Igor Kopõtin, Rein Randver, Anto Liivat, Jõrgen Siil, Arne Lapõnin, Ivo Romet, Mart Parind, Rene Tammist, Tarvo Sarmet ja Lauri Läänemets. ●

Naised suudavad!

Reet Laja, Heljo Pikhof
Naiskogu Kadri

Meie, naised, oleme kohalikeks valimisteks valmis! Meil on kogemusi, teadmisi ja oskusi. Oleme ka piirkondlikel ja kohalikel seminaridel arutanud läbi neid meile, naistele, tähtsaid teemasid, millega välja tulla.

On aeg kandideerida oma linnas või vallas sotsiaaldemokraatide nimekirjas või kui meie nimekirja pole, siis sobivas valimisliidu nimekirjas. Oleme kindlad ja veendunud selles, et lisaks probleemide nägemisele oskame neile ka lahendusi leida – omakandi elu paremaks muuta, soovitu teoks teha ja seda kindlasti koostöös, mitte võisteldes.

Seekord on meil rohkem naisi linnapea ja vallavanema kandidaatideks kui kunagi varem – ja on ka aeg! Olgem siis toeks nende valimiseelses töös. Loomulikult seal, kus meie naislinnapea kandidaate võtta pole, toetame ka meie mehi.

Igale kandideerivale naisele oma toetusgrupp! Selle kokkupanemisega on juba kiire. Kui seda mõnel kandideerijal pole, aidakem kaasa toetajate leidmisel.

Kandideerivatele naistele toimub augusti lõpust septembri lõpuni veel mitu seminarit, et oma sõnumit viimistleda ja seda oma kogukonnas tutvustada. Jälgige naiskogu vastavat teavet. ●

FOTO: ERAKOGU

Kuigi e-sigarettide populaarsus kasvab noorte hulgas kiiresti, puudub Eestis nende müüki ja reklaami puudutav seadusandlus.

te kapslite müügiluba veel keegi taotlenud, mistõttu ei ole seaduse mõistes tegu ka tubakatootega. Kuigi vastavaid uuringuid tehtud ei ole, on tõenäoline, et noor, kes on alaealisena tarbinud e-sigaretti, hakkab tulevikus suurema tõenäosusega tavasigarette suitsetama, kui noor, kes e-sigaretti tarbinud ei ole.

Hoolimata sellest, et e-sigaretid tubakatoodete alla ei kategoriseerita, peaks

sellele kehtima sarnane seadusandlus. Tuleb keelata reklaam, avalikes kohtades suitsetamine ning mitte lubada nende tarbimist ka alaealistele, hoolimata sellest, kas e-sigaret sisaldab nikotiini või mitte.

Eestis oleks kiiremas korras vaja kampaaniat, mis teavitaks inimesi ka e-sigaretiga kaasnevatest ohtudest ja riskidest. ●

Tule meiega! Täna Türi ja Tallinn, homme Toompea.

Esiküljel vastasid ühele küsimustele Eesti suuremate linnade esinumbrid, tulevaste linnapeade ja vallavanemate vastused üle Eesti leiad siit.

Anti Allas
Võru
Mis häirib Võru linna-kodanikke praeguse linnajuhtimise stiili juures?

Kodanikud pole veendunud, et nende hea käekäik on linnajuhtide jaoks esimesel kohal. Väga tugevalt paistavad

silma tänase võimukoalitsiooni esindajate isiklikud -ja ärihuvid. Olgu selleks siis "õigetele" inimestele ebavajaliku poliitilise tasu maksimine või ettevõtjast võimupoliitiku ärihuvid eelistamine linnas suurte investeeringute teostamisel, millega kaasneb ebamõistlik majandamine ja linna tulevikuvõimaluste kitsenemine. Kuna ollakse liiga kaua võimul olnud, siis tehakse enamus asju iseenesetarkusest ja diskussioon linnakodanike ja huvigruppide esindajatega on viidud miinimumini.

Asso Nettan
Jõgeva
Kuidas saada korda Jõgeva linna teed?

Esitaks, linnatänavate renoveerimisele tuleks läheneda komplekselt, kus üles kaevatud tee all vahetatakse kohe ära ka amortiseerunud sooja- ja veetorustikud. Nii kaob

ära tüüpiline Jõgeva teede renoveerimisstiitsioon, kus korda tehtud tänavaliik torude vahetuseks aasta-kahe pärast üles kaevatakse. Teiseks, Jõgeva linnas tuleb vaadata üle talvine lumekoristus. Talvel muutuvad väiksemad tänavad ja majaanised hooldamatuse tõttu sulaga pea läbitamatuteks. Tihe ja järjepidev hooldus tagab ka hea olukorra teedel, millega väheneb libastumise oht kõnniteedel ja teed ei lõhu enam nii palju autosid.

Randel Länts
Viljandi
Mida muudaksid Viljandi linnajuhtimises?

Linnajuhtimine peab muutuma avatuks. Otsustusprotsess peab olema läbipaistev ja kaasav. Ettevõtjatele tuleb tagada võrdsed tingimused ja võimalused oma tegevuse alustamiseks ja laiendamiseks. Linnas arengusse tuleb tänasest enam kaasata Kultuuriaakadeemiat ja Ugalat, samuti sügisel oma uksest avavat Viljandi Gümnaasiumi. Peame olema avatud ning vaatama omavalitsusele pandud kohustustest kaugemale. Linn peab muutuma aktiivseks kohaliku elu arengumootoriks.

Ero Liivik
Saue linn
Millele tuleks pöörata järgnevatel aastatel Sauele rohkem tähelepanu?

Kuna Saue kannab lastesõbraliku linna tiitlit, siis väärib suuremat tähelepanu kõik lastega seonduv. Soovime luua

Sauele riigigümnaasiumi. Selle kaudu saaksime tuua linna koolikeskkonna parandamiseks kuni kuus miljonit eurot. See oleks koostööprojekt meie naabritega, eelkõige Saue vallaga. Linnas on puudu ka lasteaiakohti just kõige väiksematele. Saue on linn, navõim kujundanud välja omamoodi segavormi: alla kolmeaastased on erahoius ja üle kolmeaastased linna lasteaias. See on ebavõrdne. Tahame olukorda muuta ning luua lasteaias "Midi-maa" renoveerimise käigus juurde uusi lasteaiakohti.

Tiit Tammsaar
Rapla
Kuidas lahendada Rapla linna ja külade arengu ebahühtlus?

Peale linna ja ringasvalla ühinemist lubati arendada uut valda kui tervikut. Paraku on terviku mõiste piirdunud vaid Rapla linnaga. Mul on hea meel, et minu sünnilinn on silmanähtavalt kaunimaks muutunud, aga paraku on see ilu tulnud linna ümbritsevate külade arvelt. Kuusiku põllumajandushoone seisab aastaid tühjal, samas kui lasteaiad ja raamatukogu on lagunenud ning remontimata majas. Pikalt on Kodila kooli saatuse üle ainult arutletud, mille tulemusena on inimesed hakanud hariduse andmise võimalusi oma lastele mujalt otsima. Alu tiigid ootavad aastaid puhastamist. Valla kruusateedel näeb teehöövlit reeglina vaid kaks korda aastas, rääkimata teede tolmuwabaks muutmisest jne.

Mati Öunloo
Keila
Kas Keilas olevatest lasteaiakohtadest piisab?

Vastavalt seadusele on kohaliku omavalitsuse üks ülesannetest kindlustada kõik omavalitsuse territooriumil elavad lapsed kohaga lasteaias. Vaatamata sellele, et Keilas on kolm linna kuuluvat ja üks eralasteaed, on lasteaiajärjekord lubamatult pikaks veninud. Lisaks maksavad lapsevanemad eralasteaias käiva lapse eest tunduvalt suuremat kohatasu, kui linnale kuuluvas lasteaias käiva lapse eest. Tahame seista selle eest, et selline ebavõrdsus kaoks ja leida võimaluse olemasolevate laste-aedade laiendamiseks.

Alo Aasma
Paide
Mis on Paide jaoks praegu kõige põletavam küsimus?

Kahtlemata on selleks mentaliteedimuutus. Me oleme liialt kinnistunud vanadesse mõttemallidesse. Nii jooksebki Paide inimestest tühjaks ja kaotab sajad titega väljateenitud staatuse, kui me linnajuhtimise paradigmat ei muuda. Me peame olema avatud muutustele, uutele ideedele, uutele inimestele, julgetele lahendustele. Kui me ise ei ole võimelised muutuma, siis jäämeagi rongist veel rohkem maha. Paide lausa januneb muutustetuultele järele – olgu selleks see, kuidas käitume maakonnakeskuse, kuidas suhtume oma kodanikesse, kui avatud oleme nende ideedele ja mõtetele, milline on meie poliitiline kultuur või kas suudame linna arengut planeerides näha ka ühest valimisperioidist kaugemale. Rääkimata sellest, kas ehitame spordirajatisi eesmärgiga edendada linlaste tervist ja spordiamastust või püüame nende kasutajatel viimse kui penni välja pigistada.

Paldiskis on tähtis leida tasakaal kahe tugeva jõu vahel – ühelt poolt soovib ettevõtlus oma tegevust laiendada ning teiselt poolt tuleb tagada soodne elukeskkond siin elavatele ja siia tulla soovivatele inimestele. Sotsiaaldemokraadina püüan leida koostöös linnaelanikega, sh avalike arutelude vormis, kõiki osapooli maksimaalselt rahuldavat kompromissi, et linn kujuneks ühtseks sotsiaalmajanduslikuks tervikuks, kus on hea elada ja töötada ning kus on tagatud heal tasemel avalikud teenused.

Indrek Naur
Türi
Millised on sotside plaanid Türiil?

Meie programmilisi seisukohti võib jagada tinglikult kaheks: pikaajalised üle hellepanu kõik lastega seonduv. Soovime luua

Meelis Karro
Elva
Milline on Elva Gümnaasiumi tulevik?

Elva sotsiaaldemokraatide jaoks saab olema järgmise nelja aasta üheks olulisemaks väljakutseks kohaliku hariduse edendamine. Võitluse kindlasti selle nimel, et Elva Gümnaasium säiliks ja saaks omalaadise üleriigilisel hinnatud süvaõppe suuna. Seame eesmärgiks tekitada naabervaldades elavates inimestes taas huvi Elva Gümnaasiumi vastu. Selle eesmärgi täitmiseks paneme koostöös lähivaldadega sõitma regulaarse koolibussiliini ja süvaõppe eduka kinnitumise puhul rajame õpilaskodu. Näeme, et väljastpoolt Elvat tulnud õpilased edendavad nii kooli, linna, spordi kui kultuurielu ja neil on edaspidises linna arengus mängida väga oluline roll. Mis kõige olulisem – Elva Gümnaasiumi tase peab jõudma taas tasemele, kus õpilased ja lapsevanemad kooli ja siit saadavasse hariduse kvaliteeti usuvad!

Jaan Aiaots
Põltsamaa
Too välja mõni kohalike murekohtade lahendamisele suunatud tegevus viimasest ajast.

Viimasel ajal oleme volikoguga valmistanud ette võimalust Põltsamaale hooldekodu loomiseks. Seda ehitab küll erasektor, kuid linn toetab

maa, infrastruktuuri ettevalmistamise ning seadusandliku poole pealt. Uus hooldekodu on leevenduseks mitmele murele, aidates vähendada piirkonna vajadust valdkonna teenuste järele ning luues uusi töökohti. Viimaste aastate tagasi vaadates saab uhkust tunda uue veetöötusjaama valmimise üle. Täna on 99 protsendil Põltsamaa linna kinnistutele loodud võimalus liituda ühisveevõrgiga. Hästi on tööle hakanud jäätme käitlussüsteem. Linn ja valla ettevõtjate koostöös sai uue katuse ja elektrisüsteemi Põltsamaa kalmistu kabel. Sügiseks valmib täiesti uus kalapääs ja rekonstrueeritud saab pais. Praegu on eraettevõtte alustanud ajaloolise hüdromaastaamist. Uue kätte saavad mitmed olulised teed ning väiksemaid remonte on tehtud Põltsamaa Ühisgümnaasiumis, lasteaiadades, haiglas, kultuurikeskuses.

Stanislav Tšerepanov
Paldiski
Mida peate oluliseks Paldiski linna arengus?

Paldiskis on tähtis leida tasakaal kahe tugeva jõu vahel – ühelt poolt soovib ettevõtlus oma tegevust laiendada ning teiselt poolt tuleb tagada soodne elukeskkond siin elavatele ja siia tulla soovivatele inimestele. Sotsiaaldemokraadina püüan leida koostöös linnaelanikega, sh avalike arutelude vormis, kõiki osapooli maksimaalselt rahuldavat kompromissi, et linn kujuneks ühtseks sotsiaalmajanduslikuks tervikuks, kus on hea elada ja töötada ning kus on tagatud heal tasemel avalikud teenused.

Kaido Palu
Räpina
Mida võtad ette, et Räpina inimestest tühjaks ei jookseks?

Lihtsat lahendust elanike vähenemisele ei ole. Elukoha valikul on olulised lasteaiad, kooli ja kaubanduse kättesaadavus, teede ja tänavate olukord ning töökohtad. Otsustavaks on töökohtade mitmekesisus ja ettevõtlusega tegelemise võimalused. Selleks peab tänasest tugevamalt toimima riigi, kohaliku omavalitsuse ja ettevõtjate koostöö. Hea näite on võid siinkohal tuua Räpina Loomemaja valmimist, kus kevadel kursuste ja ringide käivitamise kõrvaltulemusena tekkis Räpina keraamika ettevõtte ja loodi viis töökohta.

E-suitsetamist reguleeriv seadusandlus tuleb korda teha

Maris Sild
NS peasekretär

Selle aasta kevade lõpus muutis Tallinna Teeninduskool oma sissekorraeskirja, et keelata kooli territooriumil e-sigarette suitsetamine. Lisaks sellele on viimasel ajal räägitud e-sigaretist kui tervislikumast alternatiivist tavasigaretidele. Pea igas lennujaamas vaatavad vastu e-sigareti promolett ja kuulutused nende müügiks on üleval lausa kaubanduskuse välisseinal. Raadiost jooksevad reklaamid, mis lubavad e-sigaretit tarbijale ilusamat ja glamuursemat elu.

Hoolimata sellest, et tegu on vähem tervist kahjustava alternatiiviga tava-

suitsetamisele, on asjal ka oma varjupool. Kuna e-sigareti näol ei ole tegu tubakatootega, siis ei ole nende reklaamine, äritsemine ega ka tarbimine seadusega reguleeritud. Vastavalt Tervise Arengu Instituudi läbi viidud uuringule on e-sigaretit tarbijad valdavalt just nooremad inimesed vanuses 16–34 aastat.

Elektrooniline sigaret on muutunud väga populaarseks just noorte seas. Seda tarbivaid noori võib kohata nii koolis, bussis kui ka kaubanduskus-kuses. Sotsiaalmeedias riivavad silma pildid, kus

16–17aastased noored poseerivad e-sigaretiga või on uhked selle üle, et neile see kingiti. Tegemine viimase aja moerõõgatsusega, mis hakkab vaikelt paljude noorte jaoks muutuma igapäevaseks tarbeks.

On alust arvata, et e-sigaretit tarbimisest tavasuitsetamiseni on ainult üks samm. Eestis ei ole nikotiini sisaldava-

Retsept

Andrese grilliliha - vahelduseks aegumatule poest ostetud grill-lihale

Võta pere või külaliste arvu järgi kogus värsket, kuid töötlemata sea- või lambakarreed (kondiga välisfilee). Tükkide paksus võiks olla vähemalt 1,5 cm.

Võta paras kauss, kuhu mahuksid lihatükid kihtidena. Kausi põhja pane mustsõstra lehti, peale sibularõngaid. Võta karreetükid ja hõõru nad kokku hariliku musta purustatud pipra ja soolaga. Soovitan kasutada meresoola, siis pole ülesoolamise ohtu.

Sissehõõrutud karreetükid aseta üksteise peale kihina. Kui kiht valmis, tilguta peale oliiviõli ja pane peale taas sibularõngad ning mustsõstra lehed, uue kihi alla sibulat jne.

Kui kihid laotud ja viimasel kihil sibul ja mustsõstra lehed peal, kalla peale ettevaatlikult oma maitse järgi vedelikku. Kui tahad täiesti e-vaba, siis eelista kodumahla, eriti hästi sobib kodune õunamahl, kuid võib kasutada ka punast veini. Peaasi, et vedelik ei oleks väga magus.

Lase kupatusel seista vähemalt paar tundi, aga mitte üle öö, kuna siis annab ehe lihamaitsse marinaadimaitsesele järele. Hea, kui saad marinaadi kaanestada mingi raskusega.

Valmista ette grill ja aja söed punaseks, leeki ei tohi olla. Kuumus peab olema selline, et grillrestil kohal ei suuda kätt üle sekundi hoida. Aseta karreetükid üksteise kõrvale. Kasuta selleks labidat või grillitange, aga kindlasti mitte kahvlit. Kahvli aukudest väljuvad mahlad.

Kui oled tükid laiali ladunud, siis alusta ümberkeeramist esimesest grillile pandud tükist. Tähtis on see, et grillrestil pruunikad jooned oleksid juba näha, see tähendab, et mahlad on kinni. Nüüd on edasi maitse asi. Kui tahad teha järelküpsemisega termopotti, siis grilli ilma kaaneta (minu eelistus), kui tahad aga korralikult liha grillil läbi küpsutada, siis pane grillile kaas peale.

Valmisoleku luuret võid teha mingi aja pärast, võttes esimesena peale pandud tüki maha ja lõigates nurgast väikese viilu. Siis näed, kas on welldone või medium.

Kui kasutad termopotti, siis võid karree tükid peale paari keeramist grillilt maha võtta (maksimaalselt 15 minutit) ja asetada need järelküpsemisele termopotti.

Eriti hõrgu elamuse jaoks kalla marinaadivedelik koos lehtede ja sibulaga samuti termopotti, ja kui kaas peal, siis loksuta. Seal hoi a e-vaba lihahõrgutist vähemalt 15 minutit. Serveerides ära unusta head Põltsamaa sinepit ja oht-ralt maitsekohast rohelist salatit.

Head isu!

Andres Anvelt

Tallinna linnapeakandidaat,
Riigikogu liig

Suvepäevad

SDE suvepäevad: Ida-Virumaa kaitstes esikohta

6.-7. juulil peeti Ida-Virumaal Peipsi järve ääres juba traditsiooniks saanud meeleolukad sotside suvepäevad. Tiheda päevakavaga sisustatud üritusel osales rohkem kui 570 inimest.

Seda, et sotsidel võistlusvaimu jätkub, tõestasid rohke osavõtuga spordivõistlused, millest kirjutab seekordsete suvepäevade peakohtunik **Rene Kundla**:

“Me küll võitsime ja selge oli see, et me oleme kõige paremad, aga kuidas võidu saime, jäi arusaamatuks,” ütles Jaak Allik ühel SDE suvepäevade korralduskomitee koosolekul, analüüsides eelmise aasta suvepäevi. Sel aastal oli suvepäevade üheks eesmärgiks teha selge võistlusjuhend.

Spordiprogrammis võisteldi viiel alal, kusjuures iga ala võitis erineva piirkonna võistkond: orienteerumises oli edukaim Järvamaa, teatevõistluses Nõmme, sumos Jõgevamaa, võrkpallis Valgamaa ja saapaviskes Tartumaa.

Lisaks oli kavas kaks traditsioonilist matši. Jalgpallis alistas Liiwimaa Eestimaa 2:1 ja korvpallis oli Riigikogu tulemusena 32:20 parem Rahvakogu võistkonnast.

Suvepäevade koondarvestus oli põnev ning avapäeva õhtul isetegevuses žürii häälte toel kõrgeimad punktid saanud võidukas Ida-Virumaa (isetegevuses oli teine rahva lemmiku tiitli pälvinud Lääne-Virumaa) kerkis üldarvestuses lõplikult esimeseks alles teise päeva lõunal peetud vikto-

riini järel, kus lisaküsimustega alistati Järvamaa ja Viljandimaa ning jäädi Nõmme järel teiseks.

Spordi ja isetegevuse järel liider olnud Tartumaa pidi mälumängus leppima viienda kohaga ja see saigi kokkuvõttes võrdsete kohapunktide puhul otsustavaks. Üldkokkuvõttes kolmas oli spordialade koondvõitja Valgamaa. Nõmme pidi pingelises rebimises üldvõidule leppima neljanda kohaga. Kokku sai punkte 15 võistkonda.

Kokkuvõttes jäädi suvepäevadega rahule, sest suurim kompliment oli järgmiste suvepäevade korraldusõiguse saanud tartlaste poolt lõputseremoonial väljaõeldud: “Me oleme nõus küll andma koha, aga korraldada võiks taas idavirulased.”

FOTOD: HEINO PÄRN

Killuke võidukast Ida-Virumaa meeskonnast.

SDE esimees Sven Mikser autasustamas saapaviske parimaid.

Kohtunikud tööhoos.

Väsinud, aga õnnelikud jalgpallurid peale suurt lahingut.

Teated

Tallinna valimiskogu

Millal: 25. august kell 11.00

Kus: Euroopa hotellis (Paadi 5, Tallinn)

Lisainfo: Kätlin Org, e-mail: katlin.org@sotsdem.ee, tel: 56 670 706

Sotsiaaldemokraadid telgiga väljas

Millal: 24. augustil

Kus: Küüslaugufestivalil Jõgevamaal

Lisainfo: Pille-Riin Raudsepp, e-mail: pilleriin.raudsepp@sotsdem.ee, tel: 5559250

Töö ja vile koos – ühiskondlikult olulistel teemadel diskuteerimisest ei pääse sotsid ka suvepäevadel.